

Įtariamųjų / kaltinamųjų teisės baudžiamajame procese - Kipras

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, kai asmuo įtariamasis arba kaltinamas nusikaltimu, už kurį traukiama baudžiamoji atsakomybė. Informaciją apie nesunkius Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos paprastai skiriama fiksuoto dydžio bauda, rasite [5 duomenų suvestinėje](#).

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Trumpas baudžiamojo proceso aprašas

Toliau pateikiama trumpa etapų, iš kurių paprastai susideda baudžiamasis procesas, santrauka.

- Asmenį, kuris įtariamasis dalyvavęs nusikaltime, gali apklausti policija. Policija yra atsakinga už nusikaltimo tyrimą.
- Įtariamasis gali būti sulaikytas teismui priėmus nutartį dėl sulaikymo, išskyrus atvejus, kai jis sulaikomas užklupus darant nusikalstamą veiką.
- Prieš apklausiant policijoje, įtariamasis turi būti informuojamas apie teisę turėti gynėją ir supažindamas su savo teisėmis.
- Baigiant ikiteisminį tyrimą, jei nustatomi įtariamojo kaltės įrodymai, policija jam pareiškia oficialius kaltinimus. Jei padaryta sunki nusikalstama veikla, sprendimą dėl baudžiamojo persekiojimo priima generalinis prokuroras. Policija šiuos įgaliojimus visais atvejais vykdo vadovaujant Generalinei prokuratūrai, kuri pagal Konstituciją turi teisę pradėti, vykdyti, perimti, tęsti arba nutraukti baudžiamąjį procesą.
- Kaltinamąjį aktą, kuriame aprašoma nusikalstama (-os) veikla (-os), policija pateikia tvirtinti apygardos teisėjui. Jį patvirtinus, kaltinamasis nurodytą dieną šaukiamas į teismą.
- Baudžiamosios bylos, atsižvelgiant į nusikalstamos veikos sunkumą, gali būti nagrinėjamos: a) supaprastinta tvarka vieno teisėjo apygardos, kurioje padarytas nusikaltimas, teisme, b) pateikus informaciją asizų teisme (angl. *Assize Court*) – trijų apygardos teismo teisėjų, pirmininkaujant apygardos teismo pirmininkui.
- Jei procesas supaprastintas, kaltinamasis nustatytą dieną turi atvykti į teismą ir atsakyti į kaltinimą (-us) – prisipažinti arba nepripažinti esąs kaltas. Bylose, kurias asizų teismas nagrinėja paskirtą dieną, apygardos teismo teisėjas gali atlikti parengtinę apklausą. Parengtinė apklausa gali būti nevykdoma, jei generalinis prokuroras patvirtina, kad ji nebūtina. Dabar parengtinės apklausos dažniausiai nevykdomos.
- Nukentėjusieji turi teisę kreiptis į teismą privataus kaltinimo tvarka.
- Už visą baudžiamąjį procesą, įskaitant teisę nutraukti bylą, atsakinga Generalinė prokuratūra.
- Kipre nėra prisiekusiųjų teismo.
- Jei teismas per apklausą nustato, kad kaltinamasis negali gintis teisme dėl sutrikusios psichikos arba nepakaltinamumo, gali būti priimta nutartis dėl jo gydymo psichikos sveikatos įstaigoje.
- Kaltinamasis gali pareikšti pirminius prieštaravimus kaltinimui dėl a) bylos dalyko neteismingumo teismui arba teritorinės jurisdikcijos nebuvimo, b) ankstesnio išteisinimo arba nuteisimo už tą pačią veiką (-as), c) suteiktos malonės, d) kaltinimų neišsamumo arba dvigubų kaltinimų.
- Tame pačiame kaltinamajame akte kaltinimai už susijusias nusikalstamas veikas gali būti pateikti keliems asmenims. Jei tai laikoma neteisinga, teismas gali priimti nutartį teismo nagrinėjimo tikslais kaltinimus atskirti.
- Teisiamasis posėdis pradedamas nuo kaltinimą palaikančios šalies įrodymų. Kaltinimą palaikančiai šaliai pateikus argumentus, teismas sprendžia, ar procesas pradedamas. Jei taip, kaltinamasis teismo yra kviečiamas pateikti gynybos argumentus ir yra supažindinamas su teise tylėti, padaryti pareiškimą arba duoti parodymus prisiekus. Kaltinamasis bet kuriuo metu gali teikti savo gynybos įrodymus. Naudojimas teise tylėti neužtraukia neigiamų pasekmių. Gynybos pusei išdėdčius savo argumentus, šalis gali pasakyti baigiamąsias kalbas ir teismas priima nuosprendį.

- Gali būti vykdoma visų parodymus pagal priesaiką davusių liudytojų apklausa.
- Teismo procese būtina vadovautis teisingo bylos nagrinėjimo normomis. Nekaltumo prezumpcija galioja per visą teismo procesą. Įrodinėjimo pareiga visais atvejais tenka kaltinimą palaikančiai bylos šaliai. Jei teismo posėdžio pabaigoje teismas negali padaryti neabejotinos išvados dėl kaltinamojo kaltės, jis turi būti išteisinamas.
- Jei kaltinamasis nuteisiamas, skiriama bausmė.

Išsamesnę informaciją apie visus šiuos proceso etapus ir savo teises rasite duomenų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija. Ja tik skirta susipažinti.

Europos Komisijos vaidmuo

Atkreipkite dėmesį, kad Europos Komisija ne vaidina jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese, todėl jei ir turėtumėte nusiskundimų, ji negalėtų padėti. Informacijos apie tai, kaip ir kur reikėtų pateikti skundą, rasite šiose duomenų suvestinėse.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[1. Kaip gauti teisinę pagalbą](#)

[2. Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu](#)

- Sulaikymas ir krata

[3. Mano teisės vykstant teismo procesui](#)

- Bausmių rūšys

[4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus](#)

[5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai](#)

Susijusios nuorodos

[Kipro Respublikos teisės tarnyba](#)

[Kipro Aukščiausiasis Teismas](#)

[Kipro policija](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 29/08/2014

1. Kaip gauti teisinę pagalbą

Gauti nepriklausomą teisinę pagalbą ypač svarbu, jei koku nors būdu dalyvaujate baudžiamajame procese. Duomenų suvestinėse rasite atsakymą, kada ir kokiomis sąlygomis turite teisę į advokato pagalbą. Taip pat sužinosite, kuo advokatas jums gali padėti. Šioje bendrojoje duomenų suvestinėje sužinosite, kaip susirasti advokatą ir kas padengs atstovavimo išlaidas, jei pats neturėsite pakankamai lėšų jam sumokėti.

Kaip susirasti advokatą

Jei esate įtariamas nusikaltimu, turite teisę tartis su advokatu. Jei jums pateikti kaltinimai dėl nusikalstamos veikos, turite teisę į advokato atstovavimą per teisminį nagrinėjimą. Visais atvejais turite teisę naudotis paties pasirinkto advokato paslaugomis.

Advokato ir kliento bendravimas yra konfidencialus. Susitikimai vyksta kitiems asmenims nedalyvaujant ir informacija be jūsų sutikimo negali būti atskleista.

Užmokestis advokatui

Jei už nusikaltimą, kuriuo esate kaltinamas, gali būti skiriama ilgesnė negu vienerių metų laisvės atėmimo bausmė, turite teisę gauti teisinę pagalbą per visus teismo bylos nagrinėjimo etapus.

Jei kreipėtės dėl teisinės pagalbos, teismas sprendimą, ar skirti teisinę pagalbą pagrįsta, priims remdamasis išvada dėl socialinės ir ekonominės padėties, kurią teismo nurodymu parengia socialinė tarnyba.

Jei turite teisę gauti teisinę pagalbą, advokatą galite pasirinkti iš sąrašo, kurį parengė [Kipro advokatų asociacija](#). Informaciją apie advokatų sąrašą gausite teismo, kuriame jums iškelta byla, sekretoriatare. Jei advokato iš sąrašo nepasirinksite, advokatą jums gali skirti teismas.

Klaidingų duomenų apie materialinę padėtį pateikimas siekiant gauti teisinę pagalbą užtraukia baudžiamąją atsakomybę. Tokiu atveju privalėsite atlyginti valstybei teisinės pagalbos išlaidas, o teismas tuo klausimu gali priimti nutartį.

Skundus dėl advokato padarytų elgesio kodekso pažeidimų galite teikti [Kipro advokatų asociacijos](#) drausmės tarybai.

Susijusios nuorodos

[Teisingumo ir viešosios tvarkos ministerijos informacija apie teisinę pagalbą](#)

[Kipro advokatų asociacija](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 29/08/2014

2. Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu ir iki baudžiamosios bylos perdavimo teismui

Kokia yra ikiteisminio tyrimo paskirtis?

Ikiteisminiu tyrimu siekiama išsiaiškinti su nusikaltimu susijusius faktus ir aplinkybes.

Paprastai ikiteisminį tyrimą vykdo policija. Išimtiniais atvejais tyrimo ekspertus gali skirti Ministrų taryba arba generalinis prokuroras. Sprendimą pradėti baudžiamąjį persekiojimą paprastai priima policija, vadovaudamasi bendraisiais generalinio prokuroro nurodymais. Jei tai baudžiamoji byla dėl sunkaus nusikaltimo, sprendimą priima generalinis prokuroras.

Tyrimas pradedamas policijai gavus informacijos, kad padaryta (-os) baudžiamoji (-osios) veika (-os).

Policija apžiūri nusikaltimo vietą ir surenka reikiamą informaciją bei medžiagą. Taip pat apklausiami visi informacijos apie nusikaltimą turintys asmenys ir paimami jų parodymai.

Jei yra įrodymų, kad galite būti susijęs su nusikaltimu, policija jus gali apklausti prieš sulaikymą arba sulaikiusi.

Kada ir kaip policija gali pareikalauti iš manęs informacijos?

Jei, policijos manymu, turite su nusikaltimu susijusios informacijos, jūsų gali būti paprašyta atvykti į policijos nuovadą duoti parodymų arba pateikti reikšmingus dokumentus. Jei atsisakysite atvykti, jums gali būti įteiktas rašytinis pranešimas. Neatvykimas be priežasties užtraukia baudžiamąją atsakomybę.

Ar man bus išaiškintos mano teisės?

Jei esate įtariamas padaręs nusikaltimą, prieš apklausą turite būti informuotas taip: „Neprivalote nieko sakyti, jei nenorite. Tai, ką pasakysite, bus užfiksuota raštu ir gali būti pateikta kaip įrodymai“. Jei esate nepilnametis, jums taip pat turi būti pranešta apie teisę susisiekti su tėvais arba globėjais.

Galite būti sulaikytas teismui priėmus nutartį dėl sulaikymo, o kai kuriomis aplinkybėmis ir be teismo nutarties. Žr. [čia](#).

Kokia informacija man bus suteikta, jei būsiu sulaikytas?

Jums turi būti pranešta apie sulaikymo priežastis, nebent tai būtų neįmanoma dėl jūsų smurtinio elgesio.

Kas vyks po to, kai būsiu sulaikytas?

Per 24 valandas, jei nebūssite išleistas anksčiau, turite būti nuvedintas į teismą.

Kas vyks, jei dėl manęs yra išduotas Europos arešto orderis?

Išduodant Europos arešto orderį, vadovaujamosi įstatymuose nustatyta tvarka ir pateikiama įstatymuose reikalaujama informacija. Jis turi būti išduotas suimti prašančios valstybės teisminės institucijos. Daugiau informacijos rasite [čia](#).

Ar būsiu laikomas suimtas, ar mane paleis?

Jei policija mano, kad turėtumėte būti suimtas, ji turi kreiptis į apygardos teismą dėl suėmimo ir laikymo areštinėje ne ilgiau kaip aštuonias dienas. Šis terminas gali būti pratęstas, tačiau iš viso suėmimas negali trukti ilgiau negu tris mėnesius.

Teismas gali priimti nutartį dėl jūsų suėmimo, jei yra įrodymų, kad esate susijęs su tam tikro (-ų) nusikaltimo (-ų) padarymu. Teismas taip pat atsižvelgs į tai, ar suėmimas yra būtinas tyrimui, ir į jūsų teisę į laisvę.

Ar galiu apskųsti sprendimą dėl suėmimo?

Šį sprendimą galite apskųsti. Skundą būtina pateikti per dešimt dienų.

Kas bus, jei neatsakysiu į policijos klausimus?

Naudojimasis teise tylėti neužtraukia neigiamų pasekmių.

Per policijos apklausą negali būti bauginama arba užduodami vis tie patys klausimai.

Ar galiu per apklausą turėti advokatą?

Neturite teisės turėti advokatą per policijos atliekamą apklausą. Teisę nedelsiant telefonu konfidencialiai pasikalbėti su pasirinktu advokatu turite tuo atveju, jei esate sulaikytas.

Nemoku valstybinės kalbos. Ar galiu gauti vertėjo paslaugas?

Įstatyme numatyta, kad jums turi būti užtikrintos vertimo į kalbą, kurią gerai suprantate ir mokate, paslaugos.

Ar galiu susisiekti su giminaičiu arba draugu?

Turite teisę susisiekti su giminaičiu arba pasirinktu asmeniu. Jei esate nepilnametis, taip pat turite teisę bendrauti su tėvais arba globėjais dalyvaujant policijai. Tėvams arba globėjams bus pranešta apie jūsų suėmimą.

Galimybė susisiekti su draugais arba giminaičiais gali būti atidėta dvylikai valandų, jei yra pagrindas įtarti, kad pasinaudojus šia teise nedelsiant po sulaikymo:

- bus sunaikinti įrodymai;
- bus sutrukdyta su tuo pačiu nusikaltimu susijusio (-ių) kito (-ų) asmens (-ų) sulaikymui arba
- dėl to pasislėps kitas (-i) įtariamasis (-ieji) arba bus padarytas kitas nusikaltimas.

Esu iš kitos valstybės narės. Ar galiu susisiekti su savo ambasada?

Jei esate iš kitos valstybės, turite teisę susisiekti su savo ambasada arba konsulu. Jei atstovybės nėra, turite teisę susisiekti su [EU mbudsmeno įstaiga](#) arba [Nacionaline žmogaus teisių apsaugos organizacija](#).

Ar suėmimo metu galiu kreiptis į gydytoją?

Jei sulaikymo arba suėmimo metu jums būtina medicinos pagalba, policija turi užtikrinti, kad jus apžiūrėtų gydytojas,– kad prireikus būtumėte nugabentas į ligoninę. Turite teisę pasirinkti gydytoją.

Ar turiu būti Kipre, kol vyksta ikiteisminis tyrimas?

Jei gyvenate užsienyje, pagal įstatymą neprivalote būti, kol policija atlieka tyrimą. Tačiau įstatyme kol kas nenumatyta galimybė dalyvauti tyrime naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones.

Galite išvykti iš šalies, išskyrus atvejus, kai yra išduotas jūsų arešto orderis.

Ar per tyrimą gali būti atlikta krata mano namuose ar verslo patalpose?

Krata jūsų namuose arba patalpose gali būti atlikta tik tuo atveju, jei gautas kratos orderis arba jei jūs pateikėte rašytinį sutikimą dėl kratos.

Ar gali būti vykdoma kūno apžiūra?

Kūno apžiūra taip pat gali būti atliekama. Ją atlieka tos pačios lyties asmuo. Žr. [čia](#).

Ar policija gali paimti mano pirštų atspaudus, DNR mėginius ir pan.?

Jei esate suimtas, policija, vykdydama tyrimą, turi įstatyme numatytą teisę atlikti matavimus, daryti nuotraukas, imti pirštų atspaudus, delnų atspaudus, rašysenos pavyzdžius, nagų, plaukų ir seilių mėginius.

Atsisakymas yra baudžiamoji veika, už kurią gali būti skiriamas laisvės atėmimas arba bauda. Jums sutikus, policija taip pat gali paimti jūsų kraujo arba šlapimo mėginius. Jei nesutiksite, teismas nutartimi gali duoti leidimą šiuos mėginius paimti prižiūrint medikui.

Ar privalėsiu dalyvauti atpažinimo procedūroje?

Jei esate teisėtai suimtas, policija, gali jūsų pareikalauti dalyvauti atpažinimo procedūroje.

Ar galiu skųstis dėl policijos elgesio su manimi?

Skundas dėl policijos elgesio gali būti pateiktas [Nepriklausomai įtarimų ir skundų dėl policijos veiksmų tyrimo institucijai](#).

Kas vyks pasibaigus ikiteisminiam tyrimui?

Policija gali jums pareikšti kaltinimus, jei ikiteisminio tyrimo pabaigoje bus pakankamai įrodymų, kad būtų iškelta baudžiamoji byla. Prieš pareiškiant kaltinimus, vėl turite būti informuotas apie teisę tylėti. Galite prisipažinti esąs kaltas arba neprisipažinti, taip pat galite pasilikti teisę tai padaryti teisme. Kaltinamasis aktas bus pateiktas teismui.

Kaltinamajame akte pateikti kaltinimai gali skirtis nuo pirminių.

Ar man gali pateikti kaltinimus dėl nusikaltimo, kuriuo jau buvau kaltintas kitoje valstybėje narėje?

Jei esate išteisintas arba nuteistas už nusikaltimą, už jį negalite būti teisiamas dar kartą. Jūs negali pripažinti kaltu dėl nusikalstamos veikos, kuri tuo metu, kai padaryta, nebuvo laikoma nusikalstama.

Nėra taisyklės, kuri draustų pateikti jums kaltinimus dviejų skirtingų valstybių teismuose. Tačiau tai labai neįprasta ir galite pareikšti prieštaravimą dėl šio proceso bet kuriame iš tokių teismų.

Kas vyks pirmajame teismo posėdyje?

Jei esate šaukiamas atvykti į teismą, turite teisę susipažinti su liudytojų parodymais ir kitais policijos per tyrimą surinktais dokumentais, įskaitant tuos, kuriais remiasi kaltinimą palaikanti bylos šalis.

Prokuroras gali prašyti į teismą pakviesti papildomų liudytojų, tačiau apie tai turi būti tinkamai informuojamas gynėjas.

Kokios informacijos apie mano teistumą gali būti pareikalauta?

Jūsų ankstesnio teistumo duomenys paprastai nėra pateikiami teismui.

Jei esate teistas už nusikaltimą, į panašius teistumus bus atsižvelgiama nustatant bausmę ([žr. 5 duomenų suvestinę](#)).

Teisė sulaikyti ir atlikti kratą

Policijos teisė sulaikyti

[Kipro Konstitucijoje](#) numatyta, kad asmuo gali būti teisėtai sulaikytas tik tinkamai motyvuota teismo nutartimi. Visos baudžiamojo proceso nuostatos, kuriose numatomas sulaikymas be teismo nutarties, turi būti aiškinamos atsižvelgiant į šią konstitucinę normą.

Policija dėl arešto orderio gali kreiptis į apygardos teismo teisėją. Policija privalo pateikti patvirtinimą, kad yra įrodymų, jog jūs esate įtariamas padaręs nusikaltimą ir jus būtina sulaikyti baudžiamajam tyrimui.

Arešto orderis nėra išduodamas savaime. Teisėjas turi diskrecijos teisę ir privalo suderinti teisę į asmens laisvę bei visuomenės saugumą.

Arešto orderis galioja tol, kol yra įvykdomas arba panaikinamas teisėjo.

Policijos teisė atlikti kratą

Kratai jūsų namuose ar verslo patalpose atlikti būtinas kratos orderis, išskyrus atvejus, kai duodate konkretų rašytinį sutikimą dėl kratos. Kratos orderyje turi būti nurodytos priežastys. Jį išduoda apygardos teismo teisėjas, remdamasis pagal priesaiką policijos pateikta informacija. Teisėjas turi įsitikinti, kad yra pagrįstos priežastys išduoti kratos orderį.

Policijos pareigūnas turi teisę sustabdyti jūsų automobilį ir jį apieškoti, jei:

- pagrįstai mano, kad gali būti rasta narkotikų;
- reikia patikrinti, ar automobilyje negabenamos sprogstamosios medžiagos arba neteisėti ginklai.

Kūno apžiūrą turi atlikti tos pačios lyties policijos pareigūnas.

Policijos pareigūnas, pagrįstai manydamas, kad turite narkotinių medžiagų, turi teisę jus sustabdyti ir apieškoti, o radęs narkotikų – suimti.

Teisės apskūsti arešto arba kratos orderio išdavimą neturite.

Susijusios nuorodos

[Respublikos teisės tarnyba](#)

[Kipro Aukščiausiasis Teismas](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 29/08/2014

3. Mano teisės vykstant teismo procesui

Kur vyks teismasis posėdis?

Bylą nagrinės apygardos, kurioje padarytas nusikaltimas, teismas.

Teismo posėdis bus viešas, jei teismas nepriims nutarties dėl uždaro posėdžio. Priežastys, dėl kurių teismasis posėdis gali būti uždaras, nurodytos [Konstitucijoje](#).

Kipre nėra prisiekusiųjų teismo. Sprendimus dėl teisės taikymo ir aplinkybių priima teismas, kurį sudaro profesionalūs teisėjai.

Ar per teisminį nagrinėjimą gali būti pakeisti kaltinimai?

Kaltinimai per teisminį nagrinėjimą gali būti pakeisti, jei sutinka teismas. Tai gali įvykti, jei kaltinime esanti informacija yra nepakankama arba siekiama suderinti kaltinimus su įrodymais.

Nauji kaltinimai per teisminį nagrinėjimą gali būti pateikiami, jei jie paaiškėja iš įrodymų ir teismas su tuo sutinka. Tokiu atveju posėdis gali būti atidėtas, kad galėtumėte pasiruošti gynybai.

Jei teismo proceso pabaigoje įrodyta tik dalis kaltinimo ir tai yra atskiras nusikaltimas, galite būti nuteistas už nusikaltimą nekeičiant kaltinimų. Nekeičiant kaltinimo taip pat galite būti nuteistas už pasikėsinimą padaryti nusikaltimą, kuriuo esate kaltinamas. Teismo proceso pabaigoje teismas gali priimti nutartį, kad remiantis įrodymais turi būti pateikta papildomų kaltinimų, ir jus nuteisti nekeisdamas kaltinamojo akto. Dėl to neturi būti padaryta klaidų vykdant teisingumą.

Vykstant teismo procesui, jei teismas sutinka, galite pakeisti savo argumentus dėl kaltinimų arba jų dalies. Jei prisipažinsite kaltas pagal kai kuriuos kaltinimus, teismas nagrinės bylą pagal likusius kaltinimus. Jei prisipažinsite kaltas pagal visus kaltinimus, teismas pereis tiesiogiai prie bausmės skyrimo proceso.

Kokios yra mano teisės vykstant teismo procesui?

Turite teisę, kad byla būtų nagrinėjama per trumpiausią įmanomą laiką teisingai ir viešai pagal įstatymus sudaryto nepriklausomo ir nešališko teismo.

Teismo sprendimas turi būti motyvuotas ir paprastai yra skelbiamas viešame posėdyje, išskyrus atvejus, kai tai pakenktų teisingumo interesams.

Jei jūs kaltinamas nusikaltimu, turite šias konstitucines teises:

- būti skubiai ir išsamiai jums suprantama kalba informuotas apie pateikiamo kaltinimo pobūdį ir pagrindą;
- turėti pakankamai laiko ir galimybių pasirengti gynybai;
- gintis pats ar padedamas paties pasirinkto gynėjo arba, jei neturite pakankamai lėšų gynėjui atsilyginti ir kai tai reikalinga teisingumo interesams, nemokamai gauti advokato pagalbą;
- pats apklausti kaltinimo liudytojus ir reikalauti, kad gynybos liudytojams būtų taikomos tokios pat sąlygos kaip kaltinimo liudytojams;
- nemokamai naudotis vertėjo pagalba, jeigu nesuprantate teismo procese vartojamos kalbos arba ja nekalbate.

Ar privalau dalyvauti teisiame posėdyje?

Jei jums įteiktas šaukimas atvykti į teismą, dalyvauti privalote. Jei nedalyvausite, bus išduotas jūsų arešto orderis.

Ar būsiu laikomas suimtas, ar mane paleis vykstant teismo procesui?

Paprastai per teismo procesą, išskyrus sunkių nusikaltimų atveju, teisiama paleidžiamas už užstatą. Suėmimas gali būti skiriamas, jei yra didelė rizika, kad paleistas neatvyksite į teisią posėdį. Paleisti už užstatą gali būti atsisakyta, jei yra grėsmė, kad paleistas darysite naujus nusikaltimus.

Jei atsisakoma paleisti už užstatą ir byla nagrinėjama apygardos teisme, negalite būti suimtas ilgiau nei aštuonioms dienoms iki kito teismo posėdžio. Bylą nagrinėjant asizų teisme (angl. – *Assize court*), suėmimo terminas neribojamas.

Sprendimą atsisakyti paleisti už užstatą galite apskųsti. Skundą būtina pateikti per dešimt dienų.

Vykstant teismui nagrinėjimui, jūsų suėmimo terminas nėra apibrėžtas. Tačiau byla turi būti išnagrinėta per protingą terminą.

Gyvenu kitoje valstybėje narėje. Ar galiu dalyvauti teisiame posėdyje naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones?

Nėra nuostatos dėl dalyvavimo baudžiamajame procese naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones.

Ar turėsiu advokatą, kuris man atstovautų teisiame posėdyje?

Nėra privaloma, kad teismo procese jums atstovautų advokatas. Turite teisę gintis pats. Jei jums atstovauja advokatas, turite teisę jį pakeisti bet kuriame teismo proceso etape.

Jeigu neturite lėšų advokatui, jums gali būti skirta nemokama teisinė pagalba, jei tai tarnauja teisingumo interesams.

Jei teisiame posėdyje jums atstovauja advokatas, jis pateikia jūsų gynybos argumentus. Jei ginatės pats, turite tokias pat teises, įskaitant teisę tylėti ir atsisakyti duoti parodymus prieš save.

Koks mano vaidmuo teisiame posėdyje?

Kaltinimą palaikančiai pusei pristačius savo argumentus, turite teisę teismui pareikšti, kad kaltinimai nepagrįsti dėl kurios nors iš šių priežasčių:

- nėra nusikaltimo sudėties įrodymų;
- kaltinimo pusės įrodymai pasirodė esantys nepatikimi ir nepakankami tikram apkaltinamajam nuosprendžiui priimti.

Jei teismas jūsų argumentams pritarė, būsite išteisintas ir neprivalėsite pateikti gynybos argumentų.

Teismui nusprendus, kad kaltinimai pagrįsti, turite būti supažindinamas su savo teisėmis:

- duoti parodymus prisiekus. Tokiu atveju būsite apklaustas ir kaltinimą palaikančios pusės;
- neprisiekus duoti parodymus nuo teisiųjų suolo. Tokiu atveju jūsų kryžminė apklausa nebus vykdoma;

- tylėti. Naudojimasis teise tylėti neužtraukia neigiamų pasekmių.

Ar galiu pakviesti savo liudytoją?

Nepaisant to, ar duosite parodymus, ar ne, turite teisę pakviesti savo liudytoją.

Jei nuspręsite duoti parodymus pagal priesaiką ir jums bus užduodamas menamas klausimas, teismas turės jus įspėti, kad turite teisę neatsakyti.

Kas atsitiks, jei teisme sakysiu netiesą?

Jei teisiama jame posėdyje duosite melagingus parodymus, sulaužysite priesaiką, o už tai yra baudžiama laisvės atėmimu.

Kokios yra mano teisės dėl man pareikštų kaltinimų?

Turite teisę ginčyti kaltinimą palaikančios šalies įrodymus apklausdamas jos liudytojus. Taip pat galite ginčyti įrodymus.

Kokių įrodymų galiu pateikti savo naudai?

Galite pateikti gynybos įrodymų, kurie svarbūs byloje nagrinėjamiems klausimams ir yra priimtini. Jei bus iškeltas jūsų reputacijos klausimas, galite pasikviesti gynybos liudytoją duoti parodymų dėl jūsų reputacijos.

Ar galiu pasisamdyti privatų detektyvą rinkti man palankių įrodymų?

Taip, galite. Surinkti įrodymai teismui gali būti pateikti pagal tokias pat taisykles, kaip ir bet kurie kiti įrodymai.

Į kokią informaciją apie mano teistumą bus atsižvelgta?

Duomenys apie jūsų teistumą teisiama jame posėdyje negali būti atskleisti, išskyrus atvejus, kai nuspręsite pateikti įrodymus ir ginčyti remdamasis savo reputacija, kryžminėje apklausoje keldamas klausimą dėl kaltinimą palaikančios šalies liudytojo reputacijos.

Jūsų ankstesnio nusikaltimo įrodymai teisme gali būti pateikti, jei nusikaltimas, dėl kurio nagrinėjama byla, yra panašus į kitus jūsų padarytus nusikaltimus.

Į teistumą kitose valstybėse narėse gali būti atsižvelgta, išskyrus atvejus, kai teistumas yra išnykęs.

Kuo baigiasi teisminis bylos nagrinėjimas?

Teismo proceso pabaigoje šalys pasako baigiamąsias kalbas ir teismas priima nuosprendį.

Teismas jus gali nuteisti arba išteisinti.

Jei priimamas apkaltinamasis nuosprendis, turite teisę kreiptis į teismą prieš paskiriant bausmę, kad ji būtų sumažinta.

Informacijos apie galimas bausmes rasite [čia](#).

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo teisiama jame posėdyje?

Nukentėjusysis teisiama jame posėdyje neturi jokio specifinio vaidmens, tačiau jis gali būti pakviestas duoti parodymų apie nusikaltimo aplinkybes ir dėl jo patirtą sužalojimą, žalą ir nuostolius.

Bausmės skyrimo etape kaltinimą palaikanti pusė gali paprašyti liudytojo apibūdinti nusikaltimo pasekmes. Jei sutiksite liudytojui atlyginti arba liudytojas bus pasiruošęs atleisti už nusikalstamą veiką, bausmė jums gali būti sumažinta.

Bausmių rūšys

Įvairių bausmių, kurias gali skirti Kipro teismai, sąrašas:

- **Laisvės atėmimas**, t. y. įkalinimas valstybinėje laisvės atėmimo įstaigoje nustatytam terminui.
- **Periodinis laisvės atėmimas**. Jei jūs nuteistas už nusikaltimą, už kurį skiriama ne didesnė kaip trejų metų laisvės atėmimo bausmė, jums gali būti skirtas periodinis laisvės atėmimas ne daugiau kaip 52 savaitėms. Laisvė atimama kas savaitę nuo penktadienio 8.00 val. iki pirmadienio 17.00 val.

- **Lygtinis nuteisimas.** Jei jums skirta laisvės atėmimo bausmė yra dveji metai arba mažiau, jos vykdymas gali būti atidėtas trejiems metams, nustatant sąlygas. Jei tas sąlygas pažeisite, bus taikoma pirminė laisvės atėmimo bausmė ir gali būti kitų pasekmių.
- **Probacija.** Teismas gali skirti probaciją 1–3 metų laikotarpiui ir nustatyti, kad jus turi prižiūrėti probacijos pareigūnas. Nepilnamečiams nusikaltėliams taikomos specialios įstatymų nuostatos.
- **Nepilnamečiai nusikaltėliai.** Baudžiamojon atsakomybėn gali būti traukiami nuo 14 metų. 14–18 metų asmenims laisvė atimama retai.
- **Nutartis dėl nepilnamečio paėmimo iš šeimos.** Jei vienas iš tėvų arba už nepilnamečį atsakingas asmuo nuteisiamas už tam tikrus nusikaltimus, teismas gali priimti nutartį dėl vaiko įkurdinimo saugioje vietoje. Tokiu atveju už vaiką tampa atsakingas socialinės priežiūros departamento vadovas.
- **Nutartis dėl gydymo nuo narkotikų priklausomybės.** Asmeniui, nuteistam už nusikaltimą, susijusį su narkotikais, gali būti skiriamas gydymas narkomanijos gydymo centre ir neskiriama jokia kita bausmė su sąlyga, kad asmuo su tuo sutinka.
- **Užtikrinimas, kad atvyksite į teisiąjį posėdį.** Tokiu atveju tam tikram laikui nustatomi teismo įpareigojimai. Pažeidęs įpareigojimą galite būti teisiamas ir už įpareigojimo pažeidimą, ir už padarytą nusikaltimą.
- **Teismo įpareigojimas tam tikrą laiką laikytis viešosios tvarkos.**
- **Draudimas lankytis sporto renginiuose.** Jei esate nuteistas dėl smurtavimo futbolo rungtynėse arba kokiose nors kitose sporto varžybose, paskyręs bausmę teismas gali papildomai uždrausti lankytis futbolo arba kitose sporto rungtynėse.
- **Nusikalstamu būdu įgytų pajamų konfiskavimas.**
- **Teisės vairuoti transporto priemonę atėmimas.** Nuteisus dėl eismo taisyklių pažeidimo, jums gali būti atimta teisė vairuoti transporto priemonę. Tai yra bausmė, papildanti bet kurią kitą teismo skiriamą bausmę.
- **Teisės turėti arba naudoti medžioklinį šautuvą atėmimas.** Tai gali būti taikoma, jei jūs nuteistas už neteisėtą ginklo naudojimą medžioklėje.
- **Konfiskavimas.** Gali būti priimtas sprendimas konfiskuoti neteisėtai valdomus arba nusikalstamu būdu įgytus daiktus.
- **Neteisėto statinio nugriovimas.** Teismas gali priimti sprendimą nugriauti neteisėtai pastatytą statinį.

Susijusios nuorodos

[Vyrų susijusių interneto svetainė su nuoroda į Konstituciją](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 29/08/2014

4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus

Ar galiu apskųsti nuosprendį?

Turite besąlyginę teisę apkaltinamąjį nuosprendį ir skirtą bausmę apskųsti Aukščiausiam Teismui. Nuosprendis, priimtas jums prisipažinus kaltu, negali būti apskųstas, išskyrus atvejus, kai kaltinime aprašytos aplinkybės faktiškai nėra nusikalstamos.

Kokie terminai taikomi?

Nuosprendis ir (arba) bausmė apeliaciniu skundu gali būti apskųsti per dešimt dienų nuo nuosprendžio priėmimo dienos. Apeliacinis skundas pateikiamas apygardos teismo, kuriame buvo nagrinėjama byla, kanceliarijoje ir Aukščiausiojo Teismo kanceliarijoje, jei bylą nagrinėjo asizų teismas.

Kokie yra apeliacinio skundo pagrindai?

Nuosprendis skundžiamas šiais pagrindais:

- pažeistos įprastos teisingo teismo normos;

- atsižvelgiant į esamus įrodymus, nuosprendis yra nepagrįstas;
- teismo nuosprendyje netinkamai pritaikytas įstatymas;
- padaryta esminė teismo klaida.

Bausmė skundžiama šiais pagrindais:

- bausmė yra iš esmės neteisinga: teismas netinkamai įvertino aplinkybes, netinkamai pritaikė įstatymą arba abiem atvejais;
- bausmė yra akivaizdžiai per didelė arba akivaizdžiai neadekvati.

Apeliacine tvarka skundžiamo nuosprendžio arba bausmės pagrindai turi būti išsamiai išaiškinti ir pagrįsti skunde.

Kokie bus padariniai, jei pateiksiu apeliacinį skundą?

Jei pasinaudosite teise pateikti apeliacinį skundą, jūsų nuosprendis arba bausmė liks galioti, kol apeliacinis skundas bus išnagrinėtas.

Paprastai apeliacinis skundas išnagrinėjamas per 6–12 mėnesių.

Įrodymai apeliacine tvarka paprastai nėra vertinami. Nauji įrodymai gali būti nagrinėjami, jei ne dėl jūsų kaltės jie paaiškėjo tik pasibaigus teisminiam bylos nagrinėjimui. Įrodymai turi būti svarbūs teisminiam bylos nagrinėjimui ir susiję su jūsų nekaltumu.

Kas atsitiks išnagrinėjus apeliacinį skundą?

Bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka šalys turi teisę pateikti teismui argumentus, patvirtinančius arba paneigiančius apeliacinį skundą. Pagrindiniai argumentai pateikiami raštu prieš posėdį. Pradinė byla apeliacine tvarka nėra persvarstoma, nagrinėjamas pirmosios instancijos teismo nuosprendžio pagrįstumas.

Koks gali būti teismo sprendimas?

Aukščiausiasis Teismas gali:

- patenkinti apeliacinį skundą ir panaikinti nuosprendį;
- priimti dalį apeliacinio skundo ir patvirtinti kitas nuosprendžio dalis, kuriomis jūs pripažintas kaltu pagal tam tikrus kaltinimus;
- atmesti apeliacinį skundą;
- panaikinti nuosprendį, nuteisti jus už kitą nusikaltimą, jei tai labiau tinka remiantis įrodymais, ir paskirti naują bausmę;
- priimti apeliacinį skundą ir grąžinti bylą nagrinėti tam pačiam arba kitam teismui.

Kas atsitiks, jei apeliacinis skundas bus patenkintas arba atmestas?

Apeliacinį skundą dėl nuosprendžio patenkinus, apkaltinamasis nuosprendis ir bausmė panaikinami. Priešingu atveju skundas dėl nuosprendžio atmetamas. Pateikus apeliacinį skundą dėl bausmės, Aukščiausiasis Teismas turi teisę bausmę sumažinti, pakeisti, modifikuoti arba iš dalies pakeisti. Jei skundas dėl nuosprendžio ir (arba) bausmės nėra patenkinami, Aukščiausiasis Teismas turi teisę nurodyti, kad laisvės atėmimo bausmė turi būti skaičiuojama nuo apeliacinio skundo atmetimo dienos.

Ar turėsiu teisę dar kartą kreiptis į aukštesnį arba kitą teismą?

Trečiosios instancijos teismo nėra. Išnagrinėjus apeliacinį skundą, jūsų turimos teisių gynimo priemonės yra išnaudotos. Jeigu pažeistos kurios nors iš teisių, garantuojamų [Europos žmogaus teisių konvencijoje](#), ir visos nacionalinės teisių gynimo priemonės išnaudotos, galite kreiptis į Europos Žmogaus Teisių Teismą.

Ar gausiu kompensaciją, jei pirminis sprendimas buvo neteisingas?

Jei jūsų apeliacinis skundas dėl nuosprendžio patenkinamas ir tam tikrą laiką jau praleidote laisvės atėmimo įstaigoje, pagal įstatymą turite teisę reikalauti kompensacijos dėl nuostolių, kuriuos patyrėte negalėdamas dirbti.

Ar išliks įrašas apie teistumą, jei skundas bus patenkintas?

Jei nuosprendis bus panaikintas apeliacine tvarka, įrašo apie teistumą nebus.

Esu iš kitos valstybės narės. Ar galiu būti išsiųstas atgal pasibaigus teismo procesui?

Jei laisvės atėmimo bausmė jūs nuteistas Kipre, atlikti bausmės galite būti išsiųstas į savo valstybę, jei jums skirta ilgesnė negu šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmė. Išimtinėmis aplinkybėmis šis apribojimas gali būti netaikomas. Jums apie tai bus pranešta, kai jau būsite laisvės atėmimo įstaigoje.

Perdavimas jūsų valstybei narei nėra savaiminis. Pageidavimą bausmę atlikti savo valstybėje turite išreikšti pateikdamas prašymą arba nuosprendį priėmusioje valstybėje (Kipre), arba savo valstybėje narėje.

Išimtiniais atvejais, kai viena iš valstybių mano, kad perduoti būtina dėl jūsų amžiaus, fizinės arba psichinės būklės, tai gali būti padaryta be jūsų sutikimo.

Perdavimo sąlygos nustatytos [Konvencijoje dėl nuteistųjų asmenų perdavimo](#). Svarbiausia sąlyga – veika arba neveikimas, už kurį jūs nuteistas, turi būti laikoma nusikaltimu pagal bausmę vykdančios valstybės teisę.

Jūs perdavus jūsų valstybei narei, visi su laisvės atėmimu susiję klausimai reguliuojami pagal tos valstybės įstatymus, o ne pagal bausmę paskyrusios valstybės įstatymus. Perdavimui būtinas jūsų sutikimas, išskyrus minėtas išimtis.

Apskūsti sprendimą perduoti jus į gyvenamosios vietos valstybę atlikti bausmės negalima.

Ar mane gali vėl teisti už tą patį nusikaltimą, jei esu nuteistas?

Negalite būti du kartus teisiamas už tą patį nusikaltimą, nepaisant to, ar jis padarytas Kipre, ar kitoje valstybėje narėje. Principas, pagal kurį draudžiama antrą kartą traukti atsakomybėn už tą patį nusikaltimą, yra pagrindinė teisė, garantuojama Kipro Konstitucijoje.

Kokia informacija apie kaltinimus atsispindės mano teistumo duomenyse?

Teistumo duomenų registrą tvarko policija. Kiekvienas naujas teistumas įtraukiamas į jūsų teistumo duomenis. Teistumo duomenų registras visų pirma tvarkomas ir naudojamas bausmių skyrimo tikslais. Baudžiamieji kaltinimai, pagal kuriuos nepriimtas apkaltinamasis nuosprendis, nefiksuoja.

Laikas, kurį registre bus saugomi duomenys apie jūsų teistumą, priklauso nuo bausmės rūšies ir gali svyruoti nuo penkerių iki dvylikos metų.

Duomenis apie jūsų teistumą policija gali turėti be jūsų sutikimo. Negalite prieštarauti dėl to, kad jūsų teistumas įtraukiamas į registrą.

Susijusios nuorodos

[Konvencija dėl nuteistųjų asmenų perdavimo](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 29/08/2014

5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai

Sunkūs ir nesunkūs Kelių eismo taisyklių pažeidimai traktuojami taip, kaip ir bet kurie kiti pažeidimai. Paprastai skiriamos baudos. Pakartotinai Kelių eismo taisyklės pažeidusiems asmenims gali būti atimta teisė vairuoti transporto priemonę. Dauguma nesunkių Kelių eismo taisyklių pažeidimų nagrinėjami administracine tvarka.

Kas nagrinėja Kelių eismo taisyklių pažeidimus?

Daugelis nesunkių Kelių eismo taisyklių pažeidimų ir susijusių nusižengimų gali būti nagrinėjami administracine tvarka skiriant įstatymų nustatytą baudą.

Viršijus greičio apribojimus, vairuojant, kai kalbama telefonu, ir dėl kai kurių kitų nesunkių pažeidimų jūsų vairuotojo pažymėjimas taip pat pažymimas baudos taškais. Gavus daugiau negu dvylika baudos taškų, byla perduodama teismui. Jei nesutinkate su paskirta bauda arba baudos taškais, jums gali būti iškelta baudžiamoji byla teisme.

Apie tai, kad paskirta bauda, jums gali pranešti policijos pareigūnas, savivaldybės arba vietos eismo prižiūrėtojas. Pažeidus transporto priemonės statymo taisyklės, pranešime turi būti nurodytas pažeidimas ir jūs informuojamas, kad, nesumokėjęs per 15 dienų, bauda bus padidinta dvigubai.

Jei baudos nesumokėsite per 30 dienų, galite būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn. Baudos gali būti skiriamos už Kelių eismo taisyklių pažeidimus, kuriuos padaro pėstieji, dviratininkai ir motorinių transporto priemonių vairuotojai. Baudos dydis nustatytas įstatyme.

Administracinė bauda, jei su ja sutinkate, negali būti apskūsta. Tačiau jei neigiate padarę pažeidimą, institucijų atstovai gali kreiptis į teismą, kad pažeidimas būtų įrodytas. Teismo sprendimą galima apskūsti apeliacine tvarka, kaip ir bet kurį kitą su baudžiamuoju nusikaltimu susijusį sprendimą.

Administracine tvarka skirta bauda gali būti išieškota, kaip ir teismo paskirta bauda. Už šiuos pažeidimus teistumas neatsiranda.

Kas vyks, jei byla bus perduota teismui?

Byla teisinga apygardos, kurioje padarytas Kelių eismo taisyklių pažeidimas, teismui.

Teismo nesunkių Kelių eismo taisyklių pažeidimo nagrinėjimo tvarka yra tokia pati kaip ir bet kurios kitos baudžiamosios veikos.

Teismas gali skirti:

- baudą;
- laisvės atėmimą;
- teisės vairuoti transporto priemonę atėmimą.

Kitų valstybių narių piliečiai už nesunkius Kelių eismo taisyklių pažeidimus atsako tokia pat tvarka kaip ir Kipro piliečiai.

Nuosprendį ir bausmę, paskirtus už nesunkius Kelių eismo taisyklių pažeidimus, galima skūsti tokia pat tvarka ir tais pačiais pagrindais, kaip ir visais kitais atvejais.

Susijusios nuorodos

[Vairavimas Kipre – Kipro kelių eismo taisyklės: pažeidimai, baudos ir taškai](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 29/08/2014